

ARQUITECTURA DE LA SUPERFLUÏTAT. SUPERFLUOUS ARCHITECTURE

DIETMAR STEINER

Director de l'Architekturzentrum Wien

1. THE BOOM OF ARCHITECTURE

Today probably more people are interested in architecture than ever before in the course of history. This is gratifying but not necessarily an advantage. Architecture has become a cultural industry, with its markets and consumers like any other cultural industry. Only the situation is a little more complicated with architecture than with other consumer goods, for it still has a hegemonic sphere which partly puts it out of reach of the market.

This hegemonic sphere is the symbolisation of power and the sentimentality of Western culture.

The symbolisation of power is closely linked to the client who commissions a building. Commissioning architecture and being responsible for it is still an archaic act of founding, of establishing an existence, whether in the case of politicians and impressive public buildings, heads of a business group and a new administrative building, or in the case of a family and their single-family house. Particularly in the case of small tasks like a single-family house, architects are always faced with this issue of power within the client's family. The sentimentality of Western culture is its belief in architecture as the "mother of all arts". The architect as a "creator of space", a "seer of the third dimension", is still regarded as an artist in possession of special knowledge and a special tradition. A position which was already shaken by Modernism, or rather by the "new architecture" of the twentieth century and is currently in a state of increasing dissolution. The architectural boom has certainly given new significance to the symbolisation of power. The further fate of architecture and its relationship to Western culture must be viewed ambivalently.

"Architecture as a cultural industry" also provides the framework for the possibility of architecture as "random furnishing". It is in keeping with the new global petit-bourgeois consumer culture that architecture has been linked with furniture and fashion, with lifestyles and trademarks. There is no longer that "culture of the true and genuine" championed by the educated bourgeoisie with its accepted values and correct, culturally binding solutions. Architecture has become a kind of furnishing that can be bought at any time and in any style. And these articles of furnishing no longer demand any belief in the contents they transport; on the contrary, they can be changed at will and according to the season, like clothes. The only "reason for the significance" of what architecture should be chosen by whom, when, and for what purpose is supplied by the instruments of marketing.

For no "cultural industry" can exist without its media environment. This comprises the "lifestyle magazines" as well as the serious journals and, of course, also the sophisticated intellectual congresses and symposia. Whatever the most arcane avant-garde circles conceive will inevitably find its way into the broader media. The process of cultural seepage from high culture to mass culture still works, albeit differently from the way it did before present-day "mediatisation". Previously, knowledge and experience were passed on within the various disciplines. From the visual artists to the architects and then to the builders into the everyday process of building. Today this "seepage process" takes place within the media, as a media culture that parallels the culture of realities. One could also term it the "touristisation" of culture. What starts out as a minority hint becomes a mass event. But there is also a constant minority programme.

P. Johnson, portada de la revista Time. L'arquitectura yuppie dels vuitanta i la seva simbolització del poder. P. Johnson, cover of Time magazine. The yuppie architecture of the eighties and its symbolisation of power.

1. EL BOOM DE L'ARQUITECTURA

Probablement avui dia la gent s'interessa per l'arquitectura més del que ho havia fet en qualsevol altre període de la història. Això és afalagador, però no comporta necessàriament cap avantatge.

L'arquitectura ha esdevingut una indústria cultural, amb els seus mercats i els seus consumidors, com qualsevol altra indústria cultural.

No obstant això, quan parlem d'arquitectura la situació és una mica més complicada que quan ens referim a altres béns de consum, ja que l'arquitectura encara manté una esfera

hegemònica que, en part, la situa fora de l'abast del mercat. Aquesta esfera hegemònica inclou la transformació del poder i del sentimentalisme de la cultura occidental en símbols.

Aquesta transformació del poder és estretament relacionada amb el client que encarrega un edifici. Encarregar arquitectura i ser-ne responsable encara és un acte arcaic de fundar, d'establir l'existència, tant en el cas dels polítics i els impressionants edificis públics o els responsables de grups empresarials i la construcció d'un nou edifici administratiu, com en el cas d'una família i el seu habitatge unifamiliar. Especialment en les feines menors, com ara la construcció d'un habitatge unifamiliar, els arquitectes han de resoldre la qüestió del poder dins els límits de la família del client.

El sentimentalisme de la cultura occidental és la concepció de l'arquitectura com la "mare de totes les arts".

L'arquitecte, en tant que "creador d'espai", com a "visionari de la tercera dimensió", encara es considera un artista en possessió d'un coneixement i d'una tradició especials.

Una posició que ja va trontollar amb el moviment modern, o més aviat amb la "nova arquitectura" del segle XX, i que actualment és en procés de desaparició.

De fet, amb el boom de l'arquitectura, la transformació del poder en símbol ha adquirit un nou significat. El futur de l'arquitectura i els seus lligams amb la cultura occidental s'han d'enfocar

d'una manera ambivalent.

"L'arquitectura com una indústria cultural" també proporciona el marc per a la possibilitat de considerar l'arquitectura com a "moblament dispat a l'atzar".

El fet de seguir les pautes de la nova cultura mundial de consum de la petita burgesia ha comportat la unió de l'arquitectura amb el mobiliari, la moda, els estils de vida i les marques. Ja no existeix aquella "cultura de l'autenticitat", encapçalada per la burgesia culta, amb els seus valors establerts i les solucions culturalment acceptades i correctes. L'arquitectura ha esdevingut una mena de moblament que es pot comprar en qualsevol moment, independentment de l'estil.

Aquests articles de mobiliari ja no requereixen cap mena de convenció sobre el contingut que vehiculen, sinó que es poden canviar voluntàriament segons la temporada, com la roba. L'única "raó per a la importància" del fet d'establir quina arquitectura hauria de ser escollida per qui, quan i per quin motiu ens la proporcionen els instruments del màrqueting, ja que cap indústria cultural no pot existir sense el suport dels mitjans de comunicació.

Aquests complements inclouen tant les revistes de decoració com la premsa especialitzada, sense oblidar els sofisticats congressos i simposis intel·lectuals.

Qualsevol aspecte que concebin els cercles de l'avantguarda més arcana inevitablement tindrà sortida als mitjans de comunicació. El procés de filtració de l'alta cultura cap a la

2. PERENNIAL POST-MODERNISM

The fact that Post-Modernism has never been merely an architectural style, but rather a cultural state, is currently being corroborated. In the debate on architecture, from the inner reality of the architectural debate all the way to the circle of interested consumers, Post-Modernism is considered a thing of the past. For several years now or, to be more precise, since the second half of the eighties, architectural culture has expressed itself with a new simplicity, stereometric bodies, a lack of pretentiousness and a restrained materiality. The architectural debate after the "post-modernist style" —which still pursued the dream of universal acceptance and a universal understanding of architecture— resembles that of the contemporary visual arts. The debate has become autistic, self-reflexive and tautological. It is similar to the rules and forms of perception of conceptual art; it is what it is; a rose is a rose is a rose; the wooden window is a wooden window and it is a wooden window because a window is made of wood... Generally speaking, the new architecture of Minimalism requires a specific conditioning and encoding of gestalt perception. To put it even more generally: anyone who does not know that new architecture is architecture will not easily be able to recognise its artificial difference from everyday phenomena.

Like conceptual art, architecture thus becomes the work of the intellect and memory, recognisable only by the activation of the historical memory of the discipline, and it does not matter whether we are here dealing with a refusal which is culturally and sociologically necessary —after the post-modernist style and as a reaction to it— or with the next cultural-sociological level of refined needs and perceptions. Why so? Because architecture exists not as an idea but only as architecture; it wants to be built and used, and for this reason alone a refusal is not possible. The communication, the debate, will take place in any case, even with the non-conditioned user (it is just that he no longer understands the language). And since refined needs and perceptions are no longer the result of the individual training of the senses, but are prescribed by the media, they merely need to be followed.

What has to be kept in mind concerning this development in awareness of the ongoing post-modernist condition is the fact that from a cultural-historical viewpoint there can be no "relapse" behind knowledge that has once been acquired. And the basis for this is undeniably the parallelism and equality of different forms and phenomena. Post-Modernism has indelibly printed on our minds that there is no longer a single and unique "architecture"; instead, there are many parallel "architectures".

Furthermore, and for this reason, there is also no longer any binding canon of values.

La "turistificació" cultural. The cultural "touristification".
Le Grand Louvre i le Grand Arche, Paris.

cultura de masses encara funciona, malgrat que d'una manera diferent de com funcionava abans de l'actual mediatització. Abans, el coneixement i l'experiència es transmetien des de l'interior de les diverses disciplines. Dels artistes plàstics als arquitectes i als constructors, fins al procés quotidià de construcció. Avui dia aquest "procés de filtració" té lloc a l'interior dels mitjans de comunicació, en tant que cultura mediàtica que té el seu paral·lelisme en la cultura de les realitats. Això també es podria anomenar la "turistificació" de la cultura. El que comença com un fet privat es converteix en un esdeveniment de masses. Però també hi ha un programa minoritari continuat.

2. LA POSTMODERNITAT PERPÈTUA

Actualment s'està demostrant que la postmodernitat no ha estat mai únicament un estil arquitectònic, sinó que és un estat cultural. En el debat sobre arquitectura, des de la realitat interior del debat arquitectònic fins al cercle dels consumidors interessats en el tema, la postmodernitat és considerada una cosa del passat.

Des de fa alguns anys, més exactament des de la segona meitat de la dècada dels vuitanta, la cultura arquitectònica s'ha expressat per mitjà d'una nova simplicitat, de cossos estereomètrics, sense pretensions i d'una materialitat limitada.

El debat sobre arquitectura després de "l'estil postmodern" —que encara perseguia el somni de l'acceptació i la comprensió universals de l'arquitectura— s'assembla al debat contemporani de les arts plàstiques.

El debat ha esdevingut autista, autoreflexiu i tautològic. És semblant a les normes i les formes de percepció de l'art conceptual; és el que és: una rosa és una rosa; la finestra de fusta és una finestra de fusta i és una finestra de fusta perquè la finestra és feta de fusta...

Per entendre'ns: la nova arquitectura minimalista requereix un condicionament i una codificació de la percepció gestàltica. Per dir-ho encara d'una manera més general: tothom qui no sap que la nova arquitectura és arquitectura, ho tindrà difícil a l'hora de distingir la seva diferència artificial dels fenòmens quotidians.

L'arquitectura, de la mateixa manera que l'art conceptual, esdevé així l'obra de l'intel·lecte i de la memòria, i només es pot distingir per mitjà de l'activació de la memòria històrica de la disciplina.

I no és rellevant si aquí tractem d'un rebuig que culturalment i sociològicament és necessari —després de l'estil postmodern i com a reacció a aquest estil— o bé si tractem del proper nivell cultural i sociològic de les necessitats i les percepcions més refinades.

Per què? Perquè l'arquitectura existeix no com a idea sinó solament com a arquitectura; s'ha de construir i s'ha d'utilitzar i per aquest sol motiu no és possible un rebuig. La comunicació, el debat, tindran lloc de totes maneres, fins i tot entre l'usuari no condicionat; el fet és que aquest usuari ja no entén el llenguatge.

A més, les necessitats i les percepcions més refinades ja no són el resultat de la formació individual dels sentits, sinó que són establertes pels mitjans de comunicació i, simplement, cal seguir-les.

El que s'ha de tenir present pel que fa a aquest desenvolupament en la conscienciació de la persistent condició postmoderna és el fet que, des del punt de vista cultural i històric, no es pot tornar enrere quant al coneixement que ja s'havia adquirit. I la base per assolir aquest objectiu és, sens dubte, el paral·lelisme i la igualtat de les diferents formes i fenòmens.

La postmodernitat ens ha ensenyat, d'una manera ineludible, que ja no hi ha una arquitectura única i exclusiva, sinó que hi ha moltes arquitectures paral·leles. Per aquesta mateixa raó tampoc no hi ha cap cànon de valors fixat.

L'aplicació de la història es converteix en mètode propagandístic.

Instal·lació temporal per promoure la reconstrucció del Schloss. Berlín, 1993. Foto Jordi Bernadó.

The application of history turns into a marketing operation. Temporary structure built to promote the reconstruction of the Schloss. Berlin, 1993.

The taboos of both Modernism and anti-Modernism have been broken; so anything is possible. One could also call this a total "Disneyfying": a constant shift between ambiances which, while harmonious in themselves, differ vastly from each other from the formal point of view and are constantly accepted by a public which, due to its complete "mediatization", is able to go along with these enormous cultural jumps.

One can enjoy the garish adventure playground of Disneyworld while at the same time delighting in the silent archaism of a chapel by Peter Zumthor.

One can enjoy the wild conceptual and urban power of an airport —Frankfurt, Amsterdam or Zurich— and at the same time find oneself adequately supplied and pleasantly cared for in the aesthetically violent ambience of a new bar in Barcelona.

Whether we like it or not, the post-modernist condition is all-pervasive and completely penetrates our daily lives. We have no choice but to constantly re-encode our senses in order to find our way through the different environments of this heterogeneous world. Whoever believes that amidst these conditions of everyday urban life there is today only one possibility of contemporary architectural design can only do so either with a sophisticated schizophrenia or else will end up in a permanent crisis of cultural paranoia.

Els tabús del moviment modern i de l'antimodernitat s'han ensorrat i ara qualsevol cosa és possible.

Podríem anomenar aquest fenomen una "disneyficació" total, un canvi constant entre atmosferes que són harmonioses per elles mateixes però que presenten diferències formals entre elles, i la constant acceptació per part d'un públic que, atesa la seva completa mediatització, és capaç d'adaptar-se a aquests enormes salts culturals. Podem gaudir del món estrident i aventurer de Disneyworld i, alhora, experimentar plaer en l'arcaisme silenciós d'una capella de Peter Zumthor.

Podem gaudir del poder salvatge, conceptual i urbà d'un aeroport —Frankfurt, Amsterdam o Zúric— i, alhora, sentir-nos ben servits i a gust en l'atmosfera estèticament violenta d'un nou bar a Barcelona.

Tant si ens agrada com si no, la condició postmoderna s'escampa per tot arreu i penetra en les nostres vides quotidianes. Només tenim l'opció de recodificar els sentits per tal de trobar el nostre camí a través dels ambients diferents d'aquest món heterogeni.

La persona que cregui que enmig d'aquestes condicions de vida urbana quotidiana hi ha actualment una sola possibilitat de disseny arquitectònic contemporani, només pot arribar a aquesta conclusió per mitjà d'una sofisticada esquizofrènia o, altrament, entrarà en una crisi permanent de paranoia cultural.

Jordi Bernadó. Aeroport de Barcelona.

Podem gaudir del poder salvatge, conceptual i urbà d'un aeroport i, alhora, sentir-nos ben servits i a gust en l'atmosfera estèticament violenta d'una discoteca de moda.

One can enjoy the wild conceptual and urban power of an airport and at the same time find oneself pleasantly cared for in the aesthetically violent ambience of a fashion discotheque.

Rafael Vargas. Discoteca Gran Velvet.

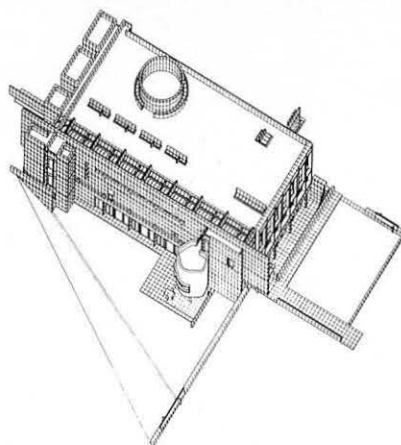
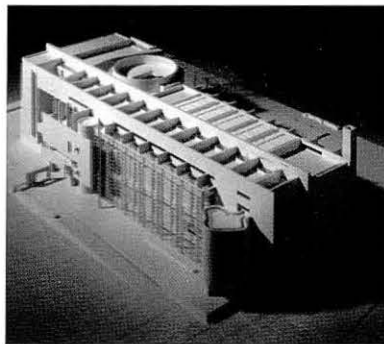
3. THE "HANDWRITINGS" OF THE VARIOUS STYLES

I would like to create a synthesis between the architectural boom and the temporary permanence of Post-Modernism accompanied by mass media marketing. One possibility of such a synthesis are the "handwritings" of the different styles. It is a natural law of any cultural industry that it functions only by means of a star system. It is a natural law of the star system that a star has a recognisable "handwriting". And it is a natural law of the star system that this "handwriting" will also give rise to a new style.

Since there is no longer any "pure doctrine" of correct contemporary architecture in our post-modernist condition, there are different "handwritings" instead. There are also no longer any modern architects or traditionalist architects or avant-garde architects. Right and left, conservative and new, old and young —these fundamental camps have been dissolved into personal styles. The inauguration of Post-Modernism in the early sixties remains the last recollection of a possible fundamental content revolution in architecture. What was inaugurated at the time, however, was not the rediscovery of the "historical", but the enthronement of the proponents of different styles, the star architects.

Of course, prior to the era of architecture as a cultural industry, a debate still went on about the content and the different possibilities and future ways of architecture. In the seventies, there was the legendary debate between the "New York five" (Graves, Eisenmann, Meyer, Gwathmey, Hejduk) and the "Whites" and the "Greys" of the Midwest under the leadership of Venturi and Scott-Brown. As is well-known, this was followed by the abolition of the stylistic contradiction by Charles Jencks and his "language of post-modern architecture". The last great debate occurred in 1980 on the occasion of the post-modernist Venice Biennale, when Christian Norberg-Schultz and Kenneth Frampton distanced themselves from the "randomness" of Charles Jencks' argumentation and contrasted this with the magic of a system of reference to the "unique site", the *genus loci*, on the one hand, and developed the strategy of a "critical regionalism" on the other. Almost fifteen years have passed since then, and no debate between different ideologies of contemporary architecture of a comparable sharpness regarding its content has subsequently taken place. That should provide food for thought. The cause of the suspension of the debate for fifteen years is simple: it is the mutation of architecture into a cultural industry, the total pervasion of the post-modern condition of parallelism. An often quoted attempt to revive the debate was made by Ignasi de Solà-Morales with his distinction between an "archaism" of architecture which he presumes in the case of the masters of Post-Modernism (Rossi, Grassi, Isozaki, etc.) and the new "Minimalism" which he attributed to the new stars (Herzog & Meuron, Siza, etc.). I consider this attempt by Solà-Morales to have failed, however, since he disregarded the essence of Post-Modernism, the star system and the personal styles. In both Archaism and Minimalism, any (popular) system of reference outside the field that still distinguished the "Historicism of the post-modernist style" was completely disregarded. The only reality left is the reality within architecture. The curious and naive attempt to find links in the archives of history has been overcome. What has

Richard Meier. Projectes pel Museu d'Art Contemporani (Barcelona, 1987) i la seu nord-americana de Swissair (Nova York, 1990).
Richard Meier. Projects for the Museum of Contemporary Art (Barcelona, 1987) and the Swissair North American Headquarters (New York, 1990).

3. LES "ESCRITURES" DELS DIVERSOS ESTILS

M'agradaria fer una síntesi entre el boom arquitectònic i la permanència temporal de la postmodernitat acompanyada pel màrqueting dels mitjans de comunicació de masses. Una possibilitat per dur a terme aquesta síntesi serien les escriptures dels diferents estils.

La llei natural de qualsevol indústria cultural és que el seu funcionament només és possible per mitjà d'un *star system*. La llei natural d'aquest sistema és que l'estrella té una escriptura o cal·ligrafia que el caracteritza.

I la llei natural d'aquest sistema és que aquesta escriptura també donarà lloc a un nou estil.

Ja no hi ha una "doctrina pura" de l'arquitectura contemporània correcta en la nostra condició postmoderna; el que hi ha són diferents escriptures.

Tampoc no hi ha arquitectes moderns, ni tradicionalistes, ni d'avantguarda. Dreta i esquerra, conservadors i innovadors, grans i joves, aquests grups fonamentals s'han dissolt en estils personals.

L'inici de la postmodernitat a començament de la dècada dels vuitanta és l'últim record d'una possible revolució del contingut en l'arquitectura. El que es va encetar llavors, però, no va ser el redescobriments del fet històric, sinó el triomf dels qui proposaven estils diferents, els

arquitectes estrelles.

Abans de l'era de l'arquitectura com una indústria cultural, encara es debatia el contingut, les diferents possibilitats i el futur de l'arquitectura.

A la dècada dels setanta va tenir lloc un debat llegendari entre els "cinc de Nova York" (Graves, Eisenmann, Meyer, Gwathmey i Hejduk), els "blancs" i els "grisos" del Midwest nord-americà, sota el liderat de Venturi i Scott-Brown.

Com és sabut, aquest debat va continuar amb l'abolició de la contradicció estilística per part de Charles Jencks i el seu "llenguatge de l'arquitectura postmoderna".

El darrer gran debat va tenir lloc el 1980 amb motiu de la Biennial postmoderna de Venècia, on Christian Norberg-Schultz i Kenneth Frampton es van allunyar de la "fortuïtat" de l'argumentació de Charles Jencks i van comparar-la amb la màgia d'un sistema de referència de l'"emplaçament únic", el *genius loci*, d'una banda, desenvolupant l'estratègia d'un "regionalisme crític", de l'altra. Han passat gairebé quinze anys i d'aleshores ençà no hi ha hagut cap més debat d'aquesta intensitat entre les diferents ideologies de l'arquitectura contemporània pel que fa al contingut.

Això ens hauria de fer reflexionar.

La causa de la supressió del debat durant quinze anys és simple; es deu a la mutació de l'arquitectura en una indústria cultural, la impregnació total de la condició postmoderna

del paral·lelisme. Ignasi de Solà-Morales va dur a terme un intent, sovint esmentat, de fer reviu el debat amb la distinció entre un "arcaisme" en l'arquitectura, que atribueix als mestres de la postmodernitat (Rossi, Grassi, Isozaki, etc.), i el nou "minimalisme" que aplica a les noves estrelles (Herzog-De Meuron, Siza, etc.).

Crec que aquest intent per part de Solà-Morales ha fracassat ja que no va tenir en compte l'essència de la postmodernitat, l'*star system* i els estils personals.

En tots dos estils, l'arcaisme i el minimalisme, no es va prendre en consideració cap sistema (popular) de referència fora de l'àmbit que encara diferenciava "l'historicisme de l'estil postmodern".

L'única realitat que ens queda és la realitat dins l'arquitectura. L'afany curiós i innocent de trobar vincles en els arxius històrics ja ha estat superat.

© Disney

remained is the issue of the artist's "handwriting", the aura of his personal style, which is regarded by many people as the "artistic quality" in architecture.

This aura, this artistic quality, this "sacred aspect", will continue to constitute architecture as an artistic discipline in future. This surprising uniqueness must, however, be seen against a fundamentally new background.

4. THE POWER OF EVERYDAY ARCHITECTURE

I began thinking about the text for this talk with some weariness. I am saturated with the images, shapes and colours of contemporary architecture. Driven by hectic excitement and curiosity, I have followed the sensational buildings and profound discussions on contemporary architecture almost around the globe. In doing so I made a simple, straightforward discovery. One travels thousands of kilometres pursuing some mysterious lead in order to find somewhere, in some city, a building of contemporary architecture. This arduous journey is accompanied by thousands of ordinary new buildings. The question therefore occurred to me more and more often why that sought-out new building was the goal I was looking for, rather than the ordinary, everyday building situation along the way. This question arose particularly whenever I would travel the same itinerary again after a short interval, such as taking the train to Rotterdam from Amsterdam airport, past the typical Dutch meadows stretching all the way to the horizon, the new housing developments and the new industrial estates. Every time I passed through, there were more buildings. Whether one of those buildings was better than another was no longer so very important. What increasingly caught my attention was the general state of urbanisation. And more and more I left the path of an architectural expert and focused my perception on the differences between ordinary, everyday buildings and their everyday forms.

Pedestrian areas and shopping centres, airports and housing estates on the periphery of the city, public transportation systems and the ritual of taxis —they sharpened my perception for the local cultures in general and the differences between them. I began to follow the signals of general interest and discovered that beyond the debate within architecture a tourist reality had long established itself. In everyday life and in the reality

La "disneyficació" total: Els tabús del moviment modern i de l'antimodernitat s'han ensorrat i ara qualsevol cosa és possible.

La ciutat moderna convertida també en estereotip.

Hotel New York, Euro Disney, París.

The total "disneyfying": Taboos of both modernism and anti-modernism have been broken and anything is possible.

The modern city is also turning into a stereotype.

Hotel New York, Euro Disney, París.

El que resta és el resultat de l'escriptura de l'artista, l'aurèola del seu estil personal, que molta gent defineix com la "qualitat artística" en l'arquitectura.

Aquesta aurèola, aquesta qualitat artística, aquest "aspecte sagrat", serà la base de l'arquitectura en tant que disciplina artística en el futur.

No obstant això, aquesta singularitat sorprenent s'ha de contemplar dins un marc fonamentalment nou.

4. EL PODER DE L'ARQUITECTURA QUOTIDIANA

Vaig començar a reflexionar sobre el text per a aquesta conferència amb un punt d'avorriment.

Estic saturat amb les imatges, les formes i els colors de l'arquitectura contemporània. Encoratjat per l'entusiasme febril i la curiositat, he seguit els edificis sensacionals i els discursos sobre arquitectura contemporània gairebé arreu del món. En fer-ho, vaig descobrir un fet simple i planer. Hom viatja milers de quilòmetres a la recerca d'un indici misteriós per tal de trobar en algun lloc, en alguna ciutat, un edifici d'arquitectura contemporània. En aquest recorregut penós m'acompanyen milers de nous edificis ordinaris. Per això, cada vegada més sovint em preguntava per què el meu objectiu havia de ser el descobriment d'aquest nou edifici i no pas la situació dels edificis ordinaris i quotidians que hi ha al llarg del camí.

Aquesta pregunta sorgia especialment sempre que feia el mateix itinerari per segona vegada després d'un curt interval, com ara agafar el tren des de l'aeroport d'Amsterdam fins a Rotterdam a través dels típics prats holandesos que s'estenen fins a l'horitzó, les noves cases en construcció i els nous polígons industrials.

Cada vegada que hi passava hi havia més edificis.

El fet que algun d'aquests edificis fos millor que els altres no era la qüestió principal.

El que més m'atreia era l'estat general d'urbanització. I, així, anava abandonant la visió de l'expert en arquitectura i centrava la meua percepció en les diferències entre els edificis ordinaris i quotidians i les seves formes quotidianes. Les zones de vianants i els centres comercials, els aeroports i les urbanitzacions a la perifèria urbana, els sistemes de transport públic i els rituals dels taxis van aguditzar la meua percepció de les cultures locals en general i les diferències que hi havia entre aquestes cultures. Vaig començar a seguir els camins de l'interès general i vaig descobrir que més enllà del debat intern de l'arquitectura, ja feia temps que s'havia

El conjunt històric o el monument es conserven o sovint es construeixen com a dissenys que convenen des d'un punt de vista social i polític. Estudis MGM de Hollywood o el centre històric de Salzburg.

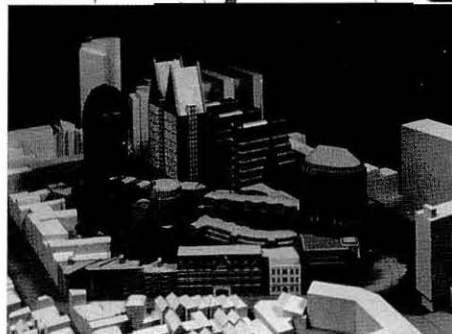
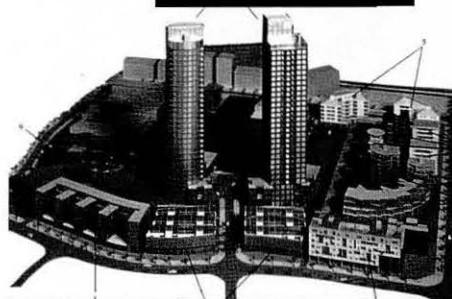
The old city or the monument are preserved or constructed as a politically and socially desirable design. MGM Studios in Hollywood or the old centre of Salzburg.

of cities and countrysides, "architecture" is used as a system of signals and its event and entertainment value has become a new category which is a decisive influence especially on practical, everyday building activity. What therefore is the result of my subjective international research into architectural values? As a consequence of the post-modernist condition of culture and the circumstances of architecture as a cultural industry, the "beautiful object, the beautiful ensemble" and the attractive city or village as such have acquired a new significance. The strategy of preservation and even production of the historically extant and traditional predominates everywhere in the world. History, tradition, traditional values, represented as buildings and architecture, provide that social support which a rapidly modernizing technology threatens to destroy. The old city, the historic ensemble, the monument, the landscape —they are preserved, or by now more often constructed, as a politically and socially desirable design. If and when contemporary architectural achievements are made possible next to these historical ensembles and monuments, they have to have enough spectacular value. Among these are the grand projects in Paris as well as the architectural zoo of the Vitra company and the one in Fukuoka or the new museum in Groningen, by Mendini, Starck and Coop Himmelblau. This new contemporary architecture is commissioned merely for its entertainment or media utilisation value.

5. THE ANSWER OF REALISM

I feel some relief at finally having pointed out this power of everyday life and its relationship to contemporary architecture. This also makes it easier to define those fields which architecture can till in future. Let us start from the premise that the personal styles of the stars will function as powerful marketing instruments. Let us start from

Zoos arquitectònics. Architectural zoos. Nexus World (Fukuoka, 1991), De Resident (Den Haag, 1993).

consolidat una realitat turística.

A la vida quotidiana i en la realitat de les ciutats i els pobles, l'arquitectura s'utilitza com un sistema de senyals, i el seu valor d'esdeveniment i de lleure ha esdevingut una nova categoria que té una influència decisiva, sobretot en la pràctica de l'activitat constructora quotidiana. ¿Quin és, per tant, el resultat de la meua recerca internacional subjectiva sobre els valors arquitectònics? Com a conseqüència de la condició postmoderna de la cultura i de les circumstàncies de l'arquitectura com a indústria cultural, "l'objecte bonic, el conjunt bonic" i la ciutat o el poble atractius com a tal han adquirit un significat especial. L'estratègia de conservar i fins i tot de crear edificis tradicionals que perduren històricament és predominant arreu del món. La història, la tradició i els valors tradicionals, que adopten la forma d'edificis i d'arquitectura, aporten el suport social que una tecnologia en constant modernització amenaça de destruir.

La ciutat vella, el conjunt històric, el monument, el paisatge es conserven o sovint es construeixen com a dissenys que convenen des d'un punt de vista social i polític. Per tal que les realitzacions arquitectòniques contemporànies siguin factibles paral·lelament a aquests conjunts històrics i monuments, han de tenir prou valor espectacular. Entre les realitzacions esmentades hi ha els grans projectes de París, com també el zoo arquitectònic de l'empresa Vitra i el de Fukuoka, o el nou museu de Groningen, a càrrec de Mendini, Starck i Coop Himmelblau. Aquesta nova arquitectura contemporània és encarregada simplement pel seu valor com a mitjà d'entreteniment o bé pel seu valor d'ús per als mitjans de comunicació.

5. LA RESPONSA DEL REALISME

Em sento més alleugerit ara que finalment he explicat el poder de la vida quotidiana i la seva relació amb l'arquitectura contemporània. Això també fa més fàcil de definir aquells àmbits que l'arquitectura ha de difondre en el futur. Partim de la premissa que els estils personals de les estrelles funcionaran com a poderosos instruments de màrqueting. Partim de la idea que l'ús de l'arquitectura com una mena de moblament s'incrementarà i, juntament amb aquest fet, la

the idea that the use of architecture as a kind of "furnishing" will increase and that with it "Disneyfication" and "touristification" will pervasively determine the surface of buildings.

As an "entertainment" architecture that can happily exchange the topical new spectacle for the falsified history of traditional appearances.

This field of "making everyday life more attractive" will continue to grow, and to an extent architecture will be responsible for this. But since this does not require any knowledge of the history of architecture, no structural or cultural values, this field will be open to all "creative forces", to artists and conservationists, designers and advertising agencies or, in true democratic fashion, even to everyone.

Anyone who watches what is actually being built will agree with me that this situation has already progressed very far. After all, the "creative forces" of society design almost all new buildings.

The professional architects participate only marginally, with about 5 to 10%, in the design of new buildings. Architecture has become superfluous for that. This simple fact is recognised only today, after the boom of the eighties. I therefore want to point out once more the roots of this present state of architecture that may be viewed as the open end of a rope whose other end has been devoured by the twin powers of "furnishing" and marketing.

1. The rediscovery of the permanence of the European city (Rossi, Grassi, etc.) This has furthered the preservation of historical architecture and defined a mythical quietness as the basis of its permanence.

2. The rediscovery of abstraction and Modernism, the "Whites" (Meier, Eisenman).

This has furthered intellectual experimentation and the link with philosophy.

3. The discovery of everyday life, the "Greys" (Venturi). This has opened out eyes to the popular, to everyday life and to the conventions of what can actually be achieved.

Three roots that need to be rejoined today since they permit us to escape from the dead end of self-reflection and to re-found architecture. This is a bold claim, I know, but it can be fulfilled.

In European architecture at least, a development can be observed that meets this claim already today. We recognise a new interest in "making" architecture, in the technique of building. We recognise a new interest in the issue of everyday life. Quite generally there is once more the claim to view the building process with all its technological, economic, cultural and social issues as the field of architecture..

Superfluous architecture today acknowledges its marginal role in building activity as a whole.

But this marginal role should be viewed as a technological and ideological laboratory, a laboratory of futurology that views each building as an experimental and holistic example. For this purpose, new strategies must be developed, strategies vis-à-vis the building industry, to which new standards of durability will have to be suggested. Strategies vis-à-vis politics and society to which new demands and programmes will have to be suggested.

And strategies vis-à-vis culture and the economy to which new conditions of expression and communication will have to be suggested.

Does all this sound too abstract? Does it really? It is nothing but a new realism which I do not demand but rather recognise as a trend that already exists.

The field of architecture, and only architecture, should once more become a "think tank" for new developments, paradigmatically represented in the lonely buildings that may still be called architecture in the midst of all this building activity around us.

"disneyficació" i la "turistificació" determinaran completament l'aspecte dels edificis, com una arquitectura del lleure que pot intercanviar fàcilment el nou espectacle actual per la història falsejada de les aparences tradicionals.

La tendència a "fer la vida quotidiana més atractiva" continuarà augmentant i, fins a un cert punt, l'arquitectura en serà responsable. Però, atès que aquesta tendència no requereix cap coneixement sobre la història de l'arquitectura, cap valor estructural ni cultural, serà oberta a totes les forces creatives, als artistes i als conservacionistes, als dissenyadors i a les agències de publicitat, o fins i tot, d'una manera veritablement democràtica, a tothom.

Aquells qui observen el que es construeix actualment estaran d'acord amb mi que aquesta situació ja es troba en estat avançat. De fet, les forces creatives de la societat dissenyen gairebé tots els edificis nous.

Els arquitectes professionals només participen d'una manera marginal, entre aproximadament un 5 i un 10 %, en el disseny dels nous edificis. L'arquitectura ha esdevingut supèrflua pel que fa a aquesta qüestió.

Aquest fet tan simple no s'havia acceptat fins avui, després del boom dels vuitanta. Així, doncs, només vull subratllar una altra vegada les arrels de la situació actual de l'arquitectura, que es pot considerar com l'extrem obert d'una corda, l'altre extrem de la qual ha estat devorat pels poders bessons del moblament i el màrqueting.

1. El redescobrimet de la permanència de la ciutat europea (Rossi, Grassi, etc.). Aquest fet ha fomentat la conservació de l'arquitectura històrica i ha definit un repòs mític com a base de la seva actuació.

2. El redescobrimet de l'abstracció i de l'estil modern, dels "blancs" (Meier, Eisenmann). Aquest fet ha fomentat l'experimentació intel·lectual i el lligam amb la filosofia.

3. El redescobrimet de la vida quotidiana, dels "grisos" (Venturi). Aquest fet ens ha obert els ulls davant la vida popular i quotidiana, com també davant les convencions que es poden assolir en aquest context.

Tres arrels que cal unir avui dia, ja que ens permeten deixar enrere el camí sense sortida de l'autoreflexió i tornar a fundar l'arquitectura. Aquesta és una reivindicació agosarada i valenta, però que es pot aconseguir.

Es pot observar una tendència, almenys en l'arquitectura europea, a satisfer aquesta reivindicació.

Podem observar un nou interès a fer arquitectura, en la tècnica de la construcció. Podem observar un nou interès en la qüestió de la vida quotidiana.

D'una manera bastant generalitzada, apareix una altra vegada la reivindicació de preveure el procés constructiu incloent totes les qüestions tecnològiques, econòmiques, culturals i socials dins l'àmbit de l'arquitectura.

Actualment l'arquitectura supèrflua admet el seu paper marginal en el conjunt de l'activitat constructiva.

Però aquest paper marginal s'hauria de contemplar com un laboratori tecnològic i ideològic, un laboratori de futurologia que considera cada edifici com un exemple experimental i holístic. Per assolir aquest objectiu s'han de crear noves estratègies. Estratègies en relació amb la indústria de la construcció, on s'hauran d'estudiar nous estàndards de durabilitat. Estratègies en relació amb la política i la societat, on s'hauran de presentar noves exigències i programes.

I estratègies en relació amb la cultura i l'economia, on s'hauran de plantejar noves condicions d'expressió i de comunicació.

Sembla massa abstracte, tot això? De debò?

Només és un nou realisme que no exigeix, sinó que reconec com una tendència que ja existeix.

El camp de l'arquitectura, i solament l'arquitectura, hauria de tornar a ser un *think tank* per als nous desenvolupaments, representats paradigmàticament en els edificis solitaris que encara es poden anomenar arquitectura al bell mig de tota l'activitat constructora que ens envolta.

**Sovint, la nova
arquitectura
contemporània és
encarregada
simplement pel seu
valor d'ús per als
mitjans de
comunicació.**

The new
contemporary
architecture is often
comissioned merely
for its media
utilisation value.

Madrid, 1993. Foto Gabriele Basilico.

Madrid, visto por... (Ed. Fundación Banesto, 1994)